

Badanie opinii czytelników kwartalnika „Alkoholizm i Narkomania”

Readers' opinion survey of the quarterly "Alcohol and Drug Abuse"

Informacje o badaniu

Badanie opinii czytelników „Alkoholizmu i Narkomanii” (AiN) zrealizowano w drugim kwartale 2008 roku. Głównym celem badania była ewaluacja pisma, chcieliśmy także poznać oczekiwania czytelników co do sposobu redagowania pisma oraz zapoznać się z propozycjami zmian w tym względzie.

Wraz z zeszłorocznym ostatnim numerem AiN (4/2007) rozesłano 900 egzemplarzy ankiety. Ostatecznie anonimowo wypełnioną ankietę nadesłało 103 czytelników. Wskaźnik zwrotu ankiet wynosił nieco ponad 11% (11,44%). Wyniki opracowano ilościowo i jakościowo w odniesieniu do wypowiedzi 103 respondentów. Zebrane dane posłużyły do poznania profilu czytelników oraz zapoznania się z ich preferencjami co do kształtu pisma.

Badana grupa

Wśród badanych osób dominowały kobiety (70,9%). Badani różnili się pod względem struktury wiekowej. Prawie 1/3 próby stanowili czytelnicy względnie młodzi, tj. do 30 roku życia (29,1%), prawie połowę próby (47,5%) – osoby w wieku 31–50 lat. Najmniej ankiet nadesłały osoby starsze, powyżej 51 roku życia (ok. 1/4 próby).

Czytelnicy, którzy nadesłali ankietę, pochodzili najczęściej z miast. Dominującym miejscem zamieszkania były miasta średniej wielkości, liczące od 15 tys. do 30 tys. mieszkańców lub całkiem duże aglomeracje powyżej 200 tys. mieszkańców. Jeśli uwzględnic strukturę administracyjną miejsca zamieszkania, to w badanej grupie przeważali mieszkańcy województwa mazowieckiego (17,5%), podkarpackiego (13,6%) oraz śląskiego (10,7%). Porównanie rozkładu odpowiedzi uzyskanych w badaniu z mapą czytelnictwa AiN pokazuje pewne podobieństwa, ale i wyraźne różnice. Podobnie jak w badanej próbie, najwięcej czytelników – bo aż prawie 300 – pochodzi z województwa mazowieckiego. Stosunkowo wielu czytelników mamy w województwie śląskim, dolnośląskim, wielkopolskim i lubelskim. Województwo podkarpackie, z którego nadeszło sporo kwestionariuszy, jest na mapie czytelnictwa na dość odległym miejscu.

Znaczna większość czytelników miała wykształcenie wyższe (83,5%) lub średnie (13,6%). Ponad 30% (33%) respondentów pracuje na stanowisku specjalisty lub instruktora terapii uzależnień. Kolejne pod względem częstotliwości grupy zawodowe, reprezentowane w tej próbie, to pedagodzy i nauczyciele (13,6%), psychologowie (8,7%), bibliotekarze (9,7%). Studenci stanowili 9,7% próby. Najczęstszym miejscem pracy czytelników były placówki leczenia uzależnień, w tym: stacjonarne ośrodki leczenia uzależnień (26,2%), poradnie leczenia uzależnień (12,6%), organizacje pozarządowe (5,8%) oraz szpitale psychiatryczne (5,8%), co razem stanowiło połowę próby (50,4%). Drugą pod względem częstotliwości kategorią miejsc pracy były placówki edukacyjne, tj. szkoły wyższe (23,3%) i biblioteki (7,8%).

Czytelnicy AiN, którzy wzięli udział w badaniu, z reguły czytają pismo od kilku lat (57,3%) lub co najmniej od roku (28,2%). Wśród tych, którzy mają kontakt z kwartalnikiem kilka lat najwięcej osób czyta go 2–5 lat lub 8–10 lat. Wskaźnik czytelnictwa, mierzony liczbą osób czytających jeden egzemplarz, najczęściej wynosił w danej próbie ok. 2–5 osób. Średnio ten sam egzemplarz pisma czyta ok. 3 osób.

W badaniach interesowało nas, jak czytelnicy dotarli do pisma (skąd dowiedzieli się o jego istnieniu) i główne z jakich powodów je czytają. Okazało się, iż najczęstszym źródłem informacji o istnieniu AiN byli znajomi (24,3%) lub internet (11,7%). Czytelnicy wskazali także na inne możliwości zapoznania się z pismem, w tym w szczególności na miejsce pracy, bibliotekę/czytelnię lub szkolenie/konferencję.

Częstym powodem sięgnięcia po pismo były zainteresowania osobiste związane z profilem tematycznym pisma. Takiej odpowiedzi udzieliła prawie połowa badanych (43,7%). Druga kategoria odpowiedzi, podawana przez 30% respondentów, to motywacja do czytania uwarunkowana wymaganiami zawodowymi w miejscu pracy. Stosunkowo często korzystano z pisma w trakcie zbierania materiałów do pracy naukowej (22,3%).

Ocena pisma przez czytelników

W ankiecie znajdowały się pytania pozwalające pozyskać informacje na temat profilu pisma. Czytelnicy ocenili AiN w czterech kategoriach: dobór tematów, poziom merytoryczny informacji, zrozumiałość przedstawianych treści, szata graficzna. Proszeni byli też o ogólną ocenę pisma.

Ponad 80% badanych (80,4 %) oceniło pismo jako dobre lub bardzo dobre pod względem prezentowanej tematyki artykułów, 16,7% – jako średnie. Niespełna 3% uznało, iż w AiN dobór tematyki nie jest zbyt trafny.

Jeżeli chodzi o drugą kategorię, tj. poziom merytoryczny prezentowanych informacji, to 90,2% badanych oceniło pismo korzystnie – jako dobre (38,2%) lub bardzo dobre (52%), a 10% osób jako średnie. Nikt ze 103 osób nie wystawił pismu złej oceny w tej kategorii.

Podobnie oceniane było pismo pod względem stopnia zrozumiałości przedstawianych treści – 48% osób oceniło je jako dobre, a 39,2% jako bardzo dobre. Średnią ocenę przypisało pismu 12,7% badanych czytelników. Także w tym przypadku nikt nie przypisał kwartalnikowi noty negatywnej.

Ostatnim kryterium oceny była szata graficzna pisma. Dla 2% badanych jest ona bardzo zła, a dla 12,7% – zła. Zdaniem 58,8% badanych układ graficzny AiN jest dobry lub bardzo dobry, zaś dla 26,5% – zadowolający w stopniu średnim.

Ogólna ocena, jaką badani czytelnicy wystawili kwartalnikowi AiN jest stosunkowo dobra. Ponad jedna trzecia respondentów (35,3%) uważa, iż jest to pismo bardzo dobre, 56,9% ocenia je jako dobre, a 6,9% daje mu ocenę średnią. Dla 1% czytelników, dokładnie dla jednej osoby, pismo jest bardzo niezadowolające (ocena „bardzo zle” na skali pięciostopniowej).

Propozycje czytelników

Czytelnicy w ramach wypełnianej przez siebie ankiety mieli możliwość proponowania różnych zagadnień, z jakimi chcieliby się zapoznać na łamach pisma. Najczęściej propozycje dotyczyły kwestii leczenia i diagnostyki uzależnień, profilaktyki alkoholizmu, narkomanii i przemocy wśród młodzieży szkolnej oraz epidemiologii uzależnień w różnych krajach i środowiskach społecznych.

Propozycje tematyczne związane z leczeniem były stosunkowo najobszerniej przedstawione. Czytelników interesują m.in. alternatywne formy leczenia uzależnień, nowe programy terapeutyczne oraz poszczególne techniki terapeutyczne. Ponadto zainteresowani są diagnostyką uzależnienia, w tym w szczególności uzależnienia krzyżowego, a także tzw. uzależnień niechemicznych (hazard, internet). Interesującym zagadnieniem dla badanych jest zjawisko podwójnej diagnozy i leczenia pacjentów z takim rozpoznaniem oraz praca terapeutyczna z osobami utrzymującymi długoletnią abstynencję w zakresie uzależnienia alkoholowego i narkotykowego. Czytelników ciekawi także specyfika pracy z różnymi grupami: uzależnionymi kobietami, niepełnoletnimi z diagnozą nadużywania czy uzależnionymi studentami. Niektóre z propozycji tematów odnoszą się do terapii rodzin osób uzależnionych. Nasi czytelnicy zainteresowani są efektywnością terapii uzależnień w ramach różnych nurtów, szkół teoretycznych i grup samopomocowych. Szczególnie ważne są dla nich badania koncentrujące się na czynnikach bio-, psycho- i społecznych, warunkujących rezultaty terapii.

W obszarze profilaktyki czytelnicy chcieliby przeczytać artykuły przede wszystkim o programach profilaktycznych oraz postępowaniu z dziećmi i młodzieżą, zagrożonymi alkoholizmem, narkomanią i przemocą. Interesuje ich również profilaktyka II stopnia stosowana względem tzw. grup ryzyka używających środków psychoaktywnych. Część z nich zainteresowana jest artykułami dotyczącymi czynników ryzyka i czynników chroniących w obszarze profilaktyki młodzieży.

Z kolei z zakresu epidemiologii badani chcieliby zapoznać się z danymi dotyczącymi rozpowszechnienia zjawiska alkoholizmu i narkomanii w zależności od płci, wieku, grupy społeczno-zawodowej i kraju.

Opracowała Ewa Miturska
Instytut Psychiatrii i Neurologii